

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien yleisestä kal- leusluokituksesta annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.

Kunnat on nykyisin jaettu elinkustannuksissa esiintyvien erojen perusteella kolmeen kalleusluokkaan. Kuntien yleistä kalleusluokitusta on sovellettu muun muassa porrastettaessa palkkoja sekä eräitä sosiaalisia tulonsiirtoja. Vuoden 1980 aikana on näissä kuitenkin suurimmilta osin siirrytty menettelyihin, jotka merkitsevät etuuksien suorittamista kolmanteen kalleusluokkaan kuuluvissa kunnissa samoin perustein kuin toisen kalleusluokan kunnissa.

Esityksessä ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että kuntien yleisessä kalleusluokituksessa käytettäisiin kahta kalleusluokkaa. Laki ja sen nojalla vahvistettava luokitus olisivat voimassa kolme vuotta, jotta käynnissä olevan kalleus-
tutkimuksen tuloksia voitaisiin käyttää perus-
tana kysymystä uudelleen harkittaessa.

YLEISPERUSTELUT.

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu.

Voimassa oleva laki kuntien yleisestä kal-
leusluokituksesta (955/73) annettiin alunperin kaksivuotisena, niin että sen voimassaoloaika olisi päättynyt 31 päivänä joulukuuta 1975. Lain voimassaoloaika on kuitenkin jatkettu laeilla 1018/75, 1013/76, 840/77 ja 958/79 vuoden 1980 loppuun saakka. Voimassa olevan lain mukaan kuntien yleinen kalleusluokitus toimitetaan maan eri kuntien välillä todettujen elinkustannusten erojen perusteella. Valtioneuvosto vahvistaa valtiovarainministeriön esityksestä kuntien jaon enintään kolmeen kalleusluokkaan. Nykyisin on voimassa kuntien kal-
leusluokitukselta 21 päivänä joulukuuta 1979 annettu valtioneuvoston päätös (965/79), jossa ensimmäiseen kalleusluokkaan on määrätty 31 kuntaa, toiseen 193 kuntaa ja kolmanteen 240 kuntaa.

Nykyinen luokitus perustuu vuoden 1971 kalleustutkimukseen ja vuoden 1973 kalleus-
luokituskomitean siihen tekemiin tarkistuksiin. Luokituksen perusteet ovat siten huomattavan vanhat eivätkä antane enää täysin oikeaa kuvaa

kuntien välisistä elinkustannusten eroista. Antaessaan esityksen kysymyksessä olevan lain voimassaolon jatkamisesta vuosiksi 1980—1982 hallitus ilmoitti lakiesityksen perusteluissa tarkoituksenaan olevan suorittua uusi kalleus-
tutkimus, jonka tulosten perusteella kuntien kalleusluokituskysymys voitaisiin uudelleen kokonaisuudessaan harkita. Valtiovarainministeriö onkin antanut kyseisen tutkimuksen Tilastokes-
kuksen suorittavaksi ja asettanut toimikunnan seuraamaan tutkimusta. Tutkimus tehdään vuo-
delta 1980 ja se valmistuu vuonna 1982. Toi-
mikunnan tehtävänä on laatia tutkimuksen poh-
jalta ehdotukset kuntien yleistä kalleusluoki-
tusta koskevaksi laiksi ja kuntien sijoittami-
seksi kalleusluokkiin.

Hallitus ilmoitti syksyllä 1979 lakiesityksen perusteluissa myös käsityksensä olevan, että luokituksen vaikutuksia voitaisiin jo vuoden 1980 aikana joidenkin etuuksien osalta muu-
taa soveltamalla niissä vain kahta kalleusluok-
kaa. Asianomaisia lakeja on muutettu siten, että kuntien kalleusluokitukselta riippuvat etuudet, muun muassa kansaneläkkeissä, perhe-
eläkkeissä ja rintamasotilaseläkkeissä suori-
taan kolmanteen kalleusluokkaan kuuluvissa

kunnissa samoin perustein kuin toisen kalleusluokan kunnissa 1 päivästä heinäkuuta 1980 alkaen. Samoin muissa eläkelaeissa oleviin asianomaisiin säännöksiin on tehty muutoksia, jotka merkitsevät toisen kalleusluokan soveltamista kolmannen luokan asemasta. Myös työttömyyskorvaukset maksetaan heinäkuun alusta 1980 lukien samansuuruisina toisen ja kolmannen kalleusluokan kunnissa.

Kevään 1980 virkaehtosopimukset merkitsivät käytännössä luopumista kolmannelta kalleusluokasta, kun kalliinpaikanlisä sovittiin maksettavaksi kolmannen kalleusluokan kunnissa toisen kalleusluokan mukaisena. Myös useimmissa vuonna 1980 solmituissa yksityisen sektorin työehtosopimuksissa on kolmas kalleusluokka käytännössä poistettu joko kokonaan vuonna 1980 tai osittain vuoden 1980 aikana ja kokonaisuudessaan vuoden 1981 alusta.

Ottaen huomioon edellä olevan sekä eduskunnan taholta useaan otteeseen esitetyt lau-

sumat kahteen kalleusluokkaan siirtymisestä tässä esityksessä ehdotetaan kolmas kalleusluokka poistettavaksi.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset.

Ottaen huomioon, että kolmas kalleusluokka tulee ilman ehdotettua lainmuutostakin käytännössä suurimmaksi osaksi poistumaan viimeistään vuoden 1981 alusta muiden lakien muuttamisen tietä sekä jo tehdyillä virka- ja työehtosopimuksilla, kuntien yleisen kalleusluokituksen muuttamisella kahteen luokkaan perustuvaksi ei ole sanottavaa merkitystä valtion, kuntien eikä Kansaneläkelaitoksen rahoitustasapainoon. Yksityisellä sektorilla lainmuutos merkitsisi palkkausmenojen lisäystä vain niillä harvoilla aloilla, joilla viimeksi tehdyissä työehtosopimuksissa kolmas kalleusluokka säilyi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.

1. Muutosten perustelut.

2 §. Voimassa olevan lain 2 §:n mukaan kunnat jaetaan enintään kolmeen kalleusluokkaan. Vaikka tämän säännöksen muuttaminen ei olisikaan välttämätöntä sitä varten, että kuntien kalleusluokitus voitaisiin vahvistaa kahden luokan mukaisena, ehdotetaan sitä selvyiden vuoksi muutettavaksi.

Ensimmäisessä kuntien yleistä kalleusluokitusta koskevassa laissa (14/66) kalleusluokituksen voimassaoloaika säädettiin viideksi kalenterivuodeksi. Vuoden 1973 kalleusluokituskomitea ehdotti kalleusluokituksesta annettavan lain voimassaoloajaksi kolmea vuotta perustelun ehdotusta sillä, että uuden kalleustutkimuksen tekemiseen katsottiin kuluvan 2—3 vuotta. Eduskunta hyväksyi kuitenkin lain kahdeksi vuodeksi. Sen jälkeen lain voimassaoloa on jatkettu vuodeksi 1976, edelleen vuodeksi 1977 sekä vuosiksi 1978—1979. Kun hallituksen tarkoituksena oli suorittaa uusi kalleustutkimus ja kun perusteellisen ja riittävän luotettavan tutkimuksen suorittaminen lyhyessä ajassa ei ole mahdollista, hallitus esitti syksyllä 1979 voimassa olleen lain voimassaolon jatkamista kolmeksi vuodeksi eli vuosiksi 1980—1982.

Eduskunta hyväksyi kuitenkin lain voimassaolon jatkamisen vain vuodeksi 1980.

Meneillään oleva perusteellinen tutkimus kuntien välisistä kalleuseroista valmistuu vuonna 1982. Tutkimuksen tulosten käsittelylle, mahdollisesti tarvittavalle lausuntokierrokselle sekä niiden perusteella tehtävälle ratkaisulle, lakiesityksen ja luokitusehdotuksen laatimiselle ja niiden käsittelylle olisi varattava riittävästi aikaa. Näin ollen on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että luokitus voitaisiin vahvistaa kolmeksi kalenterivuodeksi.

6 §. Voimassa olevan lain 6 §:n mukaan lain voimassaolo päättyy vuoden 1980 lopussa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain voimassaolo päättyisi vuoden 1983 lopussa.

2. Voimaantulo.

Koska nykyisen lain voimassaolo päättyy kuluva vuoden lopussa, ehdotetut muutokset olisi saatettava voimaan vuoden 1981 alusta lukien.

Tarkoituksena on, että sen jälkeen kun lainmuutos on vahvistettu, valtioneuvosto tekee päätöksen kuntien kalleusluokituksesta vuosiksi

1981—1983. Myös tämä päätös olisi tehtävä vielä kuluvan vuoden aikana. Kahteen kalleusluokkaan siirtyminen toteutetaan siten, että voimassa olevan luokituksen mukaan kolman-

teen kalleusluokkaan sijoitetut kunnat siirretään kaikki toiseen kalleusluokkaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kuntien yleisestä kalleusluokituksesta 29 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (955/73) 2 ja 6 §, näistä 6 § sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (958/79), näin kuuluviksi:

2 §.

Kunnat jaetaan kahteen kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä kolmeksi kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun kolmivuotiskauden aikana.

6 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1983 lop-

puun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuosiksi 1981—1983.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1981.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 1980.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Ahti Pekkala*

Laki

kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kuntien yleisestä kalleusluokituksesta 29 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (955/73) 2 ja 6 §, näistä 6 § sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (958/79) näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki.

2 §.

Kunnat jaetaan enintään kolmeen kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä kahdeksi kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun kaksivuotiskauden aikana.

6 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1980 loppuun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuodeksi 1980.

Ehdotus.

2 §.

Kunnat jaetaan *kahteen* kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä *kolmeksi* kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun *kolmi*vuotiskauden aikana.

6 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1983 loppuun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuosiksi 1981—1983.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1981.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.